

PROMETEJ 20. VEKA

ČUVENI "PLAVI PORTRET" KRENUO NA PUT OKO SVETA

Teslu oteo trgovac dijamantima

PIŠE: Ranko LUKIĆ

Nikola Tesla je samo jednom pristao da pozira slikaru, a taj portret je tek 2006. pro-nađen u arhivi muzeja Nordze, u severnonemačkom gradiću Husum. Zahvaljujući Petru Stojanoviću i udruženju "Tesla Societi" iz Sent Galena, Švajcarci su prvi imali priliku da vide reprodukciju Teslinog portreta.

- Reprodukciju "Plavog portreta" poslali smo u St. Galen jer su oni preuzeli obavezu da izložbe organizuju u svim gradovima koji izraze želju da portret vide. Prošle godine smo i Muzeju "Nikola Tesla" u Beogradu poslali jednu reprodukciju, ali mi nije poznato šta su s njom do sada uradili - rekao je za "Vesti" dr Sven Simers, naučni saradnik i direktor muzeja iz vremena kada je

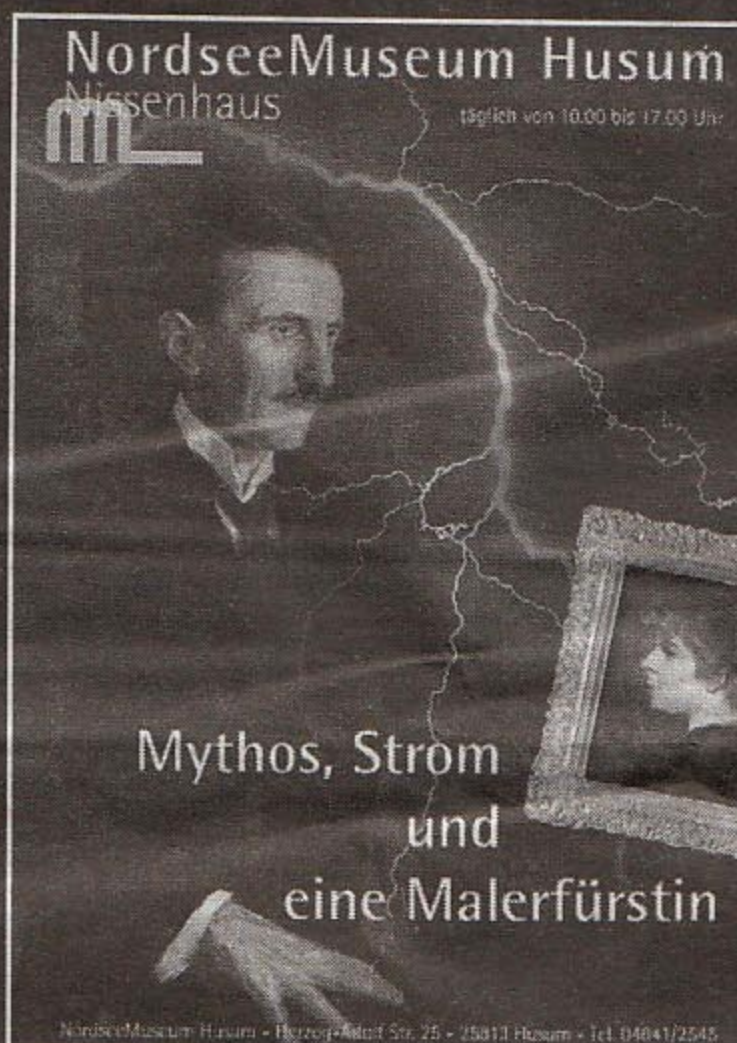
Reprodukcija portreta srpskog naučnika, delo slikarke Vilme Ljvov-Parlagi koje je bilo izgubljeno osam decenija, u Beogradu se očekuje krajem godine

original identifikovan i prvi put javno izložen.

Organizacija putovanja portreta Nikole Tesle oko sveta prepuštena je udruženju "Tesla Societi" iz St. Galena.

- Mi smo pokrovitelji svih izložbi koje će se održati, čime se veoma ponosimo - rekao je za "Vesti" Petar Stojanović, inicijator Teslinog putovanja oko sveta.

U januaru 1916. godine princeza

BALKANSKA POSLA

- Posle pokazivanja originala na prvoj izložbi 2009. godine niko ni iz Srbije, ni iz Hrvatske nije pokazao interes da vidi original "Plavog portreta" - rekao je za "Vesti" dr Uve Hauptental, direktor muzeja u Husumu.

Vilma Ljvov-Parlagi, ekstravagantna mađarska aristokratkinja nastanjena u Americi, inače Teslina prijateljica, nagovorila ga je da se skraši u fotelji neko vreme, mada on nije imao običaj da pozira umetnicima. Tesla, nezadovoljan osvetljenjem u ateljeu, sam je osvetlio atelje svetiljkama, filtriranim kroz plavo staklo. Teslin "Plavi portret" poslednji put je izložen povodom šezdesetog rođendana princeze u maju 1923. godine u hotelu Ric-Karltan, na izložbi pod nazivom "Hram slavnih". Našao se među portretima ruskog cara Nikolaja, engleskog kralja Edvarda VII, belgijskog kralja Alberta, Endrjua Karnegija, Tomasa Edisona, Teodora Ruzvelta i mnogih drugih slavnih ličnosti koje je portretisala. Portretu se posle gubi svaki trag.

Original "Plavog portreta" je od neprocenjive vrednosti, pa dosad nije napuštao dobro čuvane prostorije muzeja u gradu najvećeg svetskog sajma vetrenjača. Zbog ponovo probuđenog interesa u svetu, u jednom foto-ateljau u Švanhajdeu, po naruđbi muzeja iz Husuma, napravljena je kopija koja je zahvaljujući napretku tehnologije, mnogo vernija originalu od one koja je svetom kružila između dva rata. Posle St. Galena reprodukciju portret našeg naučnika videće građani Berlina, Londona, Njujorka Beograda, Zagreba, Tokija, Budimpešte Moskve i Ciriha.

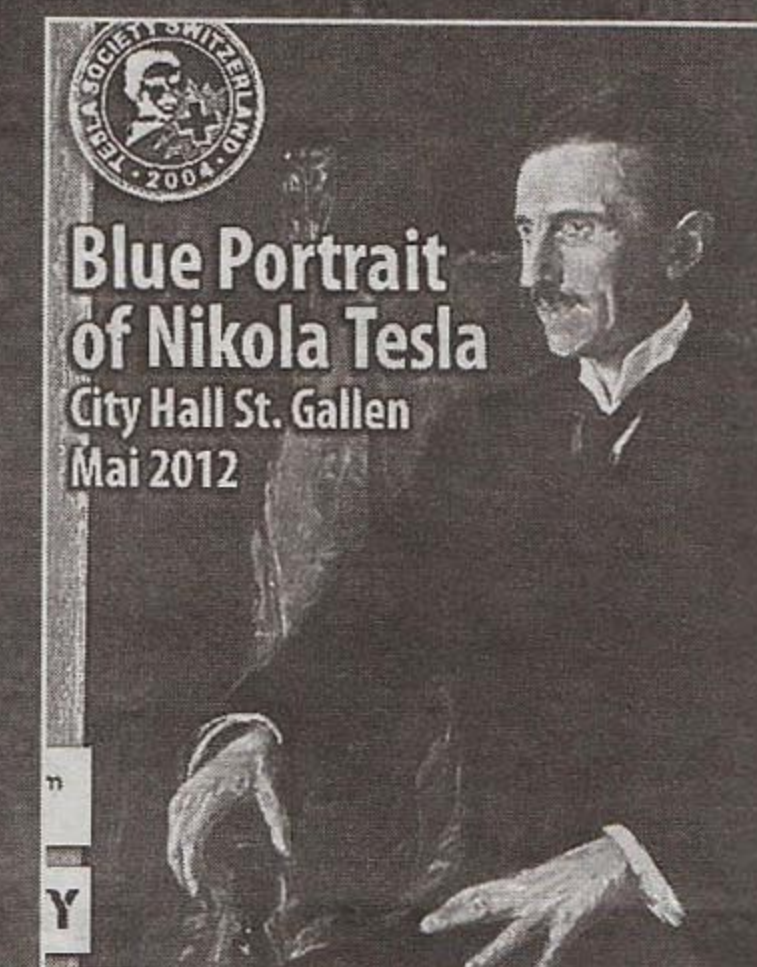
"Plavi portret" je čak 1980. u katalogu ovog muzeja zaveden pod brojem B1169 nazvan "Nepoznati gospodin" ponovo je pao u zabo-

PROMOVIŠU TESLU: Petar Stojanović i dr Sven Simers na prvoj izložbi 2009.

rav i mrak muzejske arhive. Otkriven je tek 2006. godine u zbirci Ludviga Nisena koja se čuva u muzeju Nordze, u gradiću Husumu, na granici sa Danskom. Da istoričar umetnosti dr Kornelijus Štekner nije malo duže osmatrao "Portret muškarca" u zbirci Ludviga Nisena i na njoj prepoznao lik Nikole Tesle, čuvena slika bi i dalje bila daleko od očiju javnosti. Jer Nordsi muzej nije baš masovno posećen.

Kako je volela da živi luksuzno, princeza Vilma se često zaduživala, uglavnom kod trgovca dijamantima Ludviga Nisena. Saznavši da je bolesna, Nisen je pokušao sudski da naplati dug koji je iznosio više od 200.000 dolara (današnja vrednost oko 3.850.000 dolara). Njeno teško zdravstveno stanje sprečilo je zamenika šerifa da zapleni svu njenu pokretnu imovinu. Prodana je sledeće godine na dve aukcije. Pretpostavlja se, međutim, da je veliki deo njenih dela Niseni poslužio za naplatu duga.

Blue Portrait of Nikola Tesla
City Hall St. Gallen
Mai 2012

"Plavi portret" Nikole Tesle

KO JE IZMISLIO STRUJU

Poznavao umetnosti na izložbi u Gradskoj kući u St. Galenu divili su se skladnom umetničkom ostvarenju na platnu, tehničari osvetljenja, a mnogo su se Tesli divili kao naučniku, pronalazaču.

- Bio sam preneražen kada je jedan Švajcarac priznao da nije znao "da je jedan Jugosloven izmislio tu struju iz utičnice" - priča Petar Stojanović.